

АНРІ ЛАФОНТЕН – ОДИН З «БАТЬКІВ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА»

Основоположниками документації як практичної діяльності й прикладної інформаційної наукової дисципліни вважаються бельгійський учений Поль Отле (1868–1944) та його найближчий сподвижник і однодумець Анрі Лафонтен (1854–1943). Їх погляди та наукові розвідки знайшли практичне втілення в діяльності, створеної у 1895 році Палати документації, яка у 1907 році перетворилась на Союз міжнародних асоціацій, а згодом у Міжнародний бібліографічний інститут (МБІ), який повсякчас реорганізовувався. Після переїзду з Брюсселя до Гааги в 1931 р. МБІ отримав назву Міжнародний інститут документації (МІД). У 1937 р. за рішенням Міжнародного конгресу з документації на базі інституту була створена Міжнародна федерація з документації, яка пізніше отримала назву МФІД – Міжнародна федерація з інформації і документації, діяльність якої завершилась вже у наш час.

Але в світову історію Анрі Лафонтен увійшов не лише як людина широких поглядів, вчений і письменник, політичний діяч, який виступав за рівноправність жінок, професор міжнародного права, сенатор і віцепрезидент Бельгії, лауреат Нобелівської премії миру (1913 р.), що був удостоєний її «як дійсний лідер народного руху за мир у Європі», один з співзасновників Міжнародного бібліографічного інституту, а й співавтор системи класифікації інформації, яка отримала назву Універсальна десяткова класифікація (УДК).

УДК – вважається геніальним творінням видатних бельгійських учених-документознавців Поля Отле і Анрі Лафонтена. Вперше ця класифікаційна система була запропонована науковцями в 1895 р. на Міжнародній конференції в Брюсселі, де й отримала міжнародне визнання. В основу новоствореної системи було покладено Десяткову класифікацію, розроблену ще у 1876 р. американським бібліографом Мелвілем Дьюї (ДКД). На той час Десяткова класифікація Дьюї вже широко застосовувалась у бібліотеках США та Англії і була відомою в багатьох країнах світу. У системі Дьюї вся сукупність знань поділяється на 10 основних класів, а галузі знання – на дисципліни, які в свою чергу поділялися і позначалися десятковим методом. ДКД характеризувалась досить високим науковим рівнем, була зручною і зрозумілою нотацією, не залежала від мови та здатна була до подальшого розгалуження.

Поль Отле та Анрі Лафонтен вбачали можливість перспективного розвитку цієї системи. Отримавши згоду від автора, вони взялися за переклад та переробку ДКД в Європі. Перше видання таблиць класифікації вийшло в період 1905–1907 рр. і мало назву «Посібник з універсального бібліографічного репертуару». Назва «Універсальна десяткова класифікація» з'явилась лише з виходом у світ другого видання таблиць французькою мовою (1927–1933). Відтоді саме під цією назвою таблиці почали вдосконалюватися і регулярно перевидаватися, завдяки чому вони набували міжнародного поширення. Вважалось престижним розміщувати індекс УДК на титульному аркуші книги,

демонструючи тим самим її місце в упорядкованому за допомогою УДК «світовому репертуарі».

У 1930-х роках Поль Отле й Анрі Лафонтен також зробили спробу створення центру для збору всіх знань про світ – World Palace. Поль Отле й Анрі Лафонтен добре розуміли, що важливо не тільки зібрати документи в різних формах (текстових, бібліографічних, графічних тощо), а й встановити взаємозв'язок між ними, оскільки, як вони вважали, потрібно вміти: «витягти всю цінну інформацію, що міститься в них, немов дістати перлину з мушлі».

Джерела та література

1. Бахчиванжи Г. П. Зберігання видання – необхідний елемент вихідних відомостей [Електронний ресурс] / Г. П. Бахчиванжи. – Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/6369/1/146-156.pdf>
2. Історія документознавства в персонах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/dokumentoznavstvanet/istoria-dokumentoznavstva-v-personah/anri-lafonten>

**Катерина Дяченко, Ольга Мізіна
м. Полтава**

РОЛЬ СЮЗАННИ БРІЄ В РОЗВИТКУ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

Одним з фундаментальних понять в сучасних інформаційних системах є поняття «документ». Історія виникнення і еволюція тлумачення цього терміна вивчена недостатньо. За тривалий історичний період значення поняття «документ» постійно змінювалося. Від вузького тлумачення, яке зводилося до ділового паперу, письмового посвідчення, історичного джерела, до більш широкого, яке було введено в термінологію на початку ХХ століття відомим бельгійським вченим, основоположником науки про документи та її використання в практичній діяльності – Полем Отле (1868 – 1944). Документом один з «батьків сучасного документознавства» вважав матеріальний об'єкт, який містить інформацію, спеціально призначену для передавання в просторі та часі.

У 1951 р. послідовниця Поля Отле Сюзанна Бріє (1984 – 1989) опублікувала роботу під назвою «Що таке документація?», яка починається з твердження про те, що документ – це свідцтво на підтримку будь-якого факту: «Це будь-який фізичний символічний знак, збережений або записаний, призначений для того, щоб представляти, реконструювати, підтверджувати певний фізичний чи індивідуальний феномен» [1]. Сюзанна Бріє практично не знайома сучасним дослідникам через те, що її праці майже не перекладалися з французької мови, між тим погляди «Мадам документації» (так називали сучасники С. Бріє) на об'єкт документознавства заслуговують на увагу спеціалістів. Відмінною рисою наукових уявлень послідовниці Поля Отле в руслі французької школи документознавства було включення в науку про документ культурної та просвітницької складових, що підкреслює єдність їх поглядів [2]. Широко використовуючи ресурси наукової думки, Сюзанна Бріє сформулювала власні неординарні наукові гіпотези, які стимулюють до обміркування стосовно пізнавального професійного інтересу.

Дослідниця розглядала сферу документознавства скрізь призму капіталізації економіки та культури, через об'єднання людства шляхом